

Komentarji

Nemčija dala Hitlerju absolutno oblast

Višji so bili Angleži krivi za nemške bede kmeta in delavca na Irskem. Nazidane so bile cele gore pritožb zoper angleško izkoriščanje ubogih Ircev. Angleži so res izkoristili irske bogate, da je bilo strah. Iz tega straha se je porodilo glasovanje za svobodo Ircev, ki je bilo irske reveže precej žrtev in po krivem. Angleški bogati so res izkoristili irske bogate, da je bilo strah. Iz tega straha se je porodilo glasovanje za svobodo Ircev, ki je bilo irske reveže precej žrtev in po krivem. Angleški bogati so res izkoristili irske bogate, da je bilo strah. Iz tega straha se je porodilo glasovanje za svobodo Ircev, ki je bilo irske reveže precej žrtev in po krivem.

Nemčija dala Hitlerju absolutno oblast

Toda "glasovanje" se je vršilo v strahu pod največjim pritiskom. Štiri milijone Nemcev pokazalo pest diktatorju

Berlin, 20. avg.—Diktator Hitler je zlepa in zgrda prisilil Nemce, da so večeraj volili deset proti nemcu, naj bo on predsednik vlade in države obenem kakor je sam hotel.

Vseh upravičenih volilcev v Nemčiji obojega spola je približno 46 milijonov. Od teh jih je glasovalo 43,438,378 in nekaj čez 38 milijonov je odobrilo Hitlerjevo osvojitve Hindenburgove časti. Bilo pa je 4,287,808 volilcev, ki so zapisali "ne" in odprto Neveljavnih glasovnic je bilo 871,056.

Ce se računa, da trije milijoni, ki niso volili, tudi ne marajo Hitlerja, a niso imeli toliko poguma, da bi bili to odprto pokazali, je konservativna sodba, da opozicija v Nemčiji šteje čez sedem milijonov upravičenih volilcev.

Število glasov za Hitlerja je bilo to pot nižje kakor zadnje jesen, ko je diktator zahteval, da "narod odobri" izstop Nemčije iz Lige narodov, toda število protivnih glasov je bilo takrat več ko polovico nižje. Samo 2,052,000 se je takrat upalo glasovati proti Hitlerju. In to število se je zdaj več ko podvojilo.

Mesta so dala največ opozicijskih glasov, industrijska mesta, kjer prevladujejo delavci. Na primer v Berlinu je Hitler dobil 270,541 manj glasov kakor v zadnjem novembru in 492,563 volilcev je glasovalo proti njemu. V Wuerttembergu je 170,000 volilcev glasovalo "ne". V Kolinu in drugih večjih mestih na zapadu Nemčije, kjer so v demokratičnih časih bile velike socialistične in katoliške večine, je bilo večeraj oddanih 16 do 30 odstotkov glasov proti Hitlerju. Na primer v Aix-le-Chapellu, kjer so velike tekstilne tovarne, je bilo 29,000 glasov "ne".

Poročila o manipulacijah in sleparijah so prišla takoj prvi dan čim so bile volitve končane. V mnogih krajih je bilo oddanih več glasov kakor je bilo registriranih volilcev.

Režimski pritisk na volilce je bil strašen. Preprostim ljudem je bilo zabijano, da je njihova sveta dolžnost, da glasujejo "ja". Povsod so bili volilni prostori okinčani s smrečjem in rožami kakor oltarji.

Rezultat plebiscita je, da je urad predsednika odpravljen in kancelar Hitler je največja oblast v Nemčiji; on je predsednik vlade in najvišji poveljnik državne armade, katero lahko uporabi proti domačim upornikom; on je vrhovni sodnik, ki lahko ovrže sodbe kateregakoli sodišča; on je vrhovni zakonodajec, on je vse... Adolf Hitler je danes nekronani monarh, ki ima večjo oblast kakor je kdaj imel cesar Viljem II.

Plače morajo slediti cenam, pravi Green

Atlantici City, N. J.—Če bodo naraščale cene, se morajo dvigniti tudi plače, je stališče eksekutive Ameriške delavske federacije. Green je rekel, da bo delavstvo poskrbelo, da bo kos situaciji.

Eksekutiva se je izrekla tudi proti taki reorganizaciji NRA, ki bi pomenila kompletno "samovlado" industrije, kakor to zahteva velebiznis, to je, da se vlada popolnoma odstrani in prepusti NRA korporacijam in industrijskim asociacijam. Green je poudaril "da more le vladna administracija NRA protektirati interese delavstva". V administraciji NRA bodo unije zahtevale več zastopništva.

Stric Sam se loti izdelovanja obuval

Vlada ima kožo, da ne ve kam z ntimi; obula bo brezposelne

Washington. — (FP) — Kakor je vlada pričela delati blazine v odvisnih tovarnah z odvisnimi delavci za odvisne (brezposelne) delavce, da uporabi odvisni bombaž, tako stori slično tudi s kožami. Milijone kož ima na rokah. Te predela v usnje in v čevlje za brezposelne.

Vlada je postala največji trgovec s kožami kot posledica reliefnega farmerskega programa. Od po suši prizadetih farmerjev je kupila milijone glav živine, jo poklala in meso konzervirala za brezposelne. Ključno se so pogodile s federalno Surplus Relief korporacijo, da pokoljejo živino za kože. Kož se je pa toliko nakopičilo, da je skrahiral trg.

Sedaj je reliefna korporacija naznanila, da bo obdržala vse kože in jih odgnala s trga. Namerava jih predelati v usnje, oziroma v čevlje za brezposelne. Praznih čevljarških tovarn je v državi dosti, saj ta industrija radi prerazvitosti obratuje manj ko polovico časa. V teh tovarnah bo uposila brezposelne, ki bodo delali za brezposelne, oziroma za relief. Čevljarški trg radi tega ne bo trpel, so pojasnili načelniki vladnega reliefa.

Vlada dela blazine za reliefne potrebe v nad 40 tovarnah. V ta namen bo porabila četrto milijona bal bombaža in tri milijone jardov blaga.

Governer voel zaprati trg v Minneapolisu

Razvažanje blaga docela ustavljeno, dokler se ne izvrše volitve zastopnikov delavcev pri tvrdkah, ki so zapletene v stavko

Minneapolis, Minn., 20. avg.—Po navodilu governerja Olsona je poveljstvo milice danes zaprlo centralni trg v Minneapolisu in s tem ustavilo promet vseh motornih vozil, ki razvažajo blago. Ta promet bo ustavljen toliko časa, dokler ne bodo končane volitve zastopnikov delavcev za kolektivno pogajanje s 160 firmami, ki so zapletene v stavko. Te volitve je odredil osrednji federalni delavski odbor.

Volitve bodo ta teden, najbrž v sredo ali četrtek. Vprašanje je, kako hitro bodo pripravljene liste nameščencev, ki so upravičeni voliti. Unija stavkujočih voznikov zahteva, da morajo biti do volitve upravičeni vsi nameščenci, ki so bili uposleni do 16. julija, ko je izbruhnila stavka.

Pri sestanku med Howardom in zastopniki novinarske unije se je pa prvi podal in tudi obljubil, da ne bo insistiral na kompanijsko unijo. Glede delovnih pogojev in kolektivne pogodbe so razgovori še v teku.

S tem sporazumom je časnikarskemu gildu odprta pot pri vsem Scripps-Howardovem časopisu.

Krvavi izgredi v illinoiski kaznilnici

Pontiac, Ill. — V tukajšnji kaznilnici za mlade kriminalce od 18. do 25. leta so v soboto izbruhli krvavi izgredi, ki so se izcimili iz baseballske igre med jetniki. Najprej so se igralci stepli med seboj, ko pa so stražniki posredovali, so jih jetniki napadli in sledila je besna bitka. Straža je končno ukrotila upornike in jih spravila v celice, toda prej so izgredniki razdeljali več delavnic in v boju je bil en jetnik ubit in 23 ranjenih. Skoda v kaznilnici znaša \$50,000.

675,000 delavcev uposlenih pri javnih delih

Washington. — Pri javnih projektih pod Public Works administracijo dela 675,000 delavcev, pravi notranji tajnik Harold Ickes, tedenski stroški pa znašajo 39 milijonov.

PRIPRAVE ZA POKRPNJE AMERIKE

V Washingtonu pripravljajo veliko kampanjo za "gospodarsko obnovo"

Washington. — (FP) — Če se nekega bližnjega jutra prebudite ob velikem šumu pri hiši, na cesti ali kjerkoli že in slišite klic: "Dajte prepleskati in popraviti stanovanje zdaj, ko je čas in so cene nizke," se ni treba preveč čuditi. Samo spomnite se, da ste nekaj neke čitali, da je zadnji kongres sprejel "stanovanjski zakon" in stvar bo vam jasna. Podrobnosti vam bodo pojasnili direktni ali indirektni poslanci vladne stanovanjske administracije — administracij ne manjka!

Yes, v Washingtonu je že skoraj vse pripravljeno za eno največjih kampanj, kar jih je že videla država. Če se načrti posrečijo, ne bo zastajala za prodajanjem Liberty bondov v zadnji svetovni vojni.

In ker je namen te kampanje plemeniti, gotovo bolj človekoljuben kakor pa financiranje kolektivnega sadističnega pokolja, je upati, da bo šla kampanja "over the top". Saj je njen namen brezposelnim stavbinskim in drugim delavcem do zaslužka in obenem spreminiti vso stanovanjsko sliko države. Dolžnost slehernega patriota ali rebela torej je, da v tej kampanji sodeluje.

Občutili jo bodo sicer najprvo bankirji, kontraktorji in trgovci z gradbenim materialom pa tudi hišni posestniki. 20 milijonov brošur bo v bližnji bodočnosti razposlanih po državi, v katerih bo bankirje in vas vladna stanovanjska administracija urgirala, rotila in zaklinjala, da dajte svojo hišo prepleskati, popraviti in prenoviti, za kar vam je vlada pripravljena izposlovati posojilo pri lokalnih bankirjih do vsote dveh tisočakov.

To namreč pod pogojem, če imate delo, stalne dohodek in ne preveč dolga. V nasprotnem slučaju vam tudi vlada ne more pomagati, oziroma bankirji. Na ta posojila po 5% jim vlada garantira 20% odstotkov v slučaju izgube. Če bi bankir namreč posodil \$100,000 za popravljeno hišo, mu vlada garantira \$20,000 za kritje eventualnih izgub.

S tem upa vlada odtajati kredite in vdihniti nekoliko življenja v mrtvo stavbinsko industrijo in druge, ki so z njo posredno v zvezi. "Novodealski" strokovnjaki pravijo, da so to trdni pogoji za najboljši biznis. Bankirjem se ni treba bati izgub, ker jih krije vlada. Sicer bi bilo bolje graditi nova stanovanja in podirati slume po vele-mestih, ampak to bi bilo preveč prekuško. In če se obnese kampanja, bo država itak prepleškana, podflikana in "izboljšana". Če ne več, vsaj za par let in potem so nova igra lahko znovič ponovi.

V Manili prihaja generalni štrajk

Manila, Filipinski otoki, 20. avg.—Manila stoji danes pred generalno stavko. Stavka tobačnih delavcev traja že več dni in ostale delavske unije zdaj glasu-jejo, če se pridružijo tobačnim delavcem.

Capone premeščen na ameriški "Hudičev otok"

Atlanta, Ga.—Al Capone in 42 drugih jetnikov je bilo zadnje nedeljo premeščenih iz tukajšnje federalne jetnilnice v novo jetnilnico na otoku Alcatraz v Pacifičnem oceanu nedaleč od San Francisca. Capone, bivši čikaški butlegarski kralj, ki je bil obsojen na 11 let, je že odslužil tri leta zapora.

Tekstilna unija se izrekla za delavsko stranko

Velike aviatične demonstracije v Moskvi

Godci, prašiči in vroča juha je deževala na mesto

Moskva, 20. avg.—Zadnja sobota je bila v Rusiji aviatičski dan in Moskva je bila središče demonstracij, kakršnih še ni videl svet. Iz aeroplanov, ki so mr-goleli nad Moskvo, je poskakalo na tla 75 oseb a padali (parašuti) v rokah in istočasno je padlo iz zraka 300 krožnikov vročega boršča (ruska juha), ena tona živih prašičev, psov, mačk in kokaši ter deset kosov jazzne godbe je prigodilo na tla.

Razume se, da juha in živali niso utrpeli nobene škode, prav tako muzikanti ne. Juha je bila dobro zaprta v termo-posodah, te so pa bile v žakljih, pritrjenih k padalom; prav tako so bile živali v žakljih in godci, ki so med skokom iz zraka igrali, so plavali na tla s pomočjo parašutov na hrbtih.

Sovjetski aviatiki so s tem demonstrirali, da je mogoče iz zraka založiti z živim izolirane kraje, na pr. od povodnji odrezana mesta ali pa oblegane vojaške posadke. Sovjeti zadnja leta zelo specializirajo v skakanju iz letal in izkušeni skakači so že tako vajeni tega posla, da med letenjem na tla lahko igrajo na godala. Smrtnih nesreč je bilo med njimi primeroma jako malo.

Cez 100,000 oseb je v Moskvi opazovalo demonstracije in tekme v zraku.

Časopisni magnat priznal reportersko unijo

Dogovor se tiče le New York World-Telegrama, kjer so v teku kolektivna pogajanja

New York. — (FP) — V prvem večjem kontestu je izšel zmagovit Newspaper Guild, nova unija časninarjev, ko je Roy Howard, glavni lastnik Scripps-Howardovega časopisa, priznal novinarjem pravico do organizacije.

Nekaj časa je kazalo, da bo prišlo med reporterji in uredniškim štabom ter New York World - Telegramom, ki je Scripps-Howardov časopis, do odprtega boja. Roy Howard je zavzel stališče, da se bo pogajal le z "uslužbenci kot takimi" in ne s kakšno "zunanjjo" organizacijo. Novinarji tega lišta so se pa soglasno izrekli za Newspaper Guild.

Izdelovalke sraje zastavkale pri "čizlerju"

Allentown, Pa. — Sto delavk pri Morris Freezer Smirt kompaniji je zastavkalo, ko je Amalgamated Clothing Workers unija dognala, da družba prodaja ne-unijske sraje za unijske. Ne-unijske tovarne ima namreč v Liverpoolu, Pa., tukaj pa unijsko. Unijske znamke (plavega orla) je pa porabila tudi v ne-unijskih tovarni. Delavke so postavile stavkovno stražo kljub temu, da je družba rekla, da ostane tovarna "trajno" zaprta.

Velika povodenj na Japonskem

Tokio, 20. avg.—Poplava v dolini Jalu na Japonskem je imela težke posledice. Število mrtvih je naraslo na 120 in več sto oseb je ranjenih, dočim je voda odnesla 700 hiš in 8000 bivalisč je poplavljenih.

Pomolski delavci zagrozili s stavko

Edgewater, N. J. — Pomolski delavci pri Nat'l Sugar Refining kompaniji so zagrozili s stavko, če družba ne uposti 39 delavcev, ki so bili odslovljeni radi unijskih aktivnosti.

Konvencija se je izrekla tudi za industrijsko formo unij. Generalna stavka bo odvrnjena le z revizijo pravilnika. Uradniki ponovno izvoljeni

New York.—Na konvenciji United Textile Workers unije (AFD), ki je zborovala v tem mestu zadnji teden, je valovil pravi proletarski duh. Konvencija je bila konkreten dokaz prebujanja velikana v tekstilni industriji — pol milijona zatiranih in izkoriščanih delavcev.

Med delegacijo ni bilo nobenega znaka o kaki burževnosti dobro plačanih delavcev. Zborovali so pravi proletarji tudi po zunanosti. Mnogo izmed 600 delegatov je prišlo v New York "k nogam", le a par centi v žepu, "ker je naša unijska blagajna suha in mi prav tako." Vseeno pa so prišli in pritrepali, slednji posebno z juga. Prav za prav je velika južna delegacija dala življenje konvenciji s svojim borbenim duhom, katerega ni manjkalo niti med delegati "s severa".

Višek konvencije je bila debata o resoluciji za generalno stavko, ki se ima pričeti ne pozneje ko 1. septembra. Trajala je več ur in delegat za delegatom je urgiral, da je splošna stavka edino sredstvo za forsiranje revizije pravilnika v smislu unijskih zahtev. Celo konservativni predsednik McMahon je priznal, da ni drugega izhoda in dostavil, "da smo mogoče s tem že preveč dolgo čakali." Stavka bo oklicana le 12 ur pred izbruhom, če podjetniki in NRA ne ugodne unijskim zahtevam.

Konvencija je sprejela tudi več "socialističnih" resolucij. Instruirala je delegate na konvencijo Ameriške delavske federacije, ki bo v oktobru v San Franciscu, naj se bore za ustanovitve delavske stranke. Prav tako se je izrekla tudi za industrijsko formo unij in naložila delegatom, naj v tem smislu delujejo na konvenciji federacije, glavnemu odboru pa, naj izdela načrt za industrijsko unijo enega milijona tekstilnih, svilskih, rajonskih in nogavičarskih delavcev. Slednji dve skupini sicer spadata v tekstilno unijo, ampak kot federaciji a popolno avtonomijo, svilski delavci pa samostojno organizirani — kolikor so.

Konvencija je imela pred seboj tudi resolucijo za generalno stavko tekstilnih delavcev za preprečitev vojne. Resolucija ni prodrla; za je glasovalo 177 delegatov, proti pa 209. Predložila jo je socialistična delegacija in se zanjo borila. "Jo bomo zopet predložili na prihodnji konvenciji in upamo, da bomo zmagali," so obljubili socialisti.

Konvencija je tudi sprejela načrt za intenzivno organizatorno kampanjo. "Kompanijske unije morajo izginiti, prej ne odnehamo," je donelo po dvorani. Na nobeni konvenciji te unije še ni bilo toliko borbenega razpoloženja in toliko izgledov in upov na popolno organiziranje industrije.

Od zadnjega poletja je tekstilna unija dosegla velike uspehe na organizacijskem polju. Ustanovila je 537 krajevnih postojank in pridobila 230,000 novih članov; vseh članov ima 300,000. Progressivna skupina ni šla s svojim načrtom za "pomlajenje" unijskega vodstva. Proti konservativnemu predsedniku McMahonu je nameravala postaviti svojega kandidata. Izbran je bil Emil Rieve, predsednik Federacije nogavičarskih delavcev, ki je pa odklonil, prav tako neki drugi "militant". Vzrok za to je bil, ker hočejo proti podjetnikom pokazati "enotne vrste". Izvoljeni so bili brez opozicije vsi glavni voditelji unije. (Dalje na 2. strani.)

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POMOČNE JEDNOTE

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Poročilo in zahvala

Moon Run, Pa. — Delavske razmere se v tem kraju niso dosti spremenile. Kar se dela tiče, smo tam, kjer smo bili. Premogovniki obratujejo par dni v tednu, nekatere tovarne pa nekoliko boljše. Dokler bomo imeli take voditelje, kakršne imamo danes, ne moremo pričakovati izboljšanja. Da bi si človek kaj prebral, ni upanja, ker je povsod slabo. Včasih, ako je bilo v enem kraju slabo, je človek lahko šel drugam, sedaj pa ne more iti nikamor, ker je povsod enako.

Pred kratkim sem se mudila v Akronu, O., na obisku. Nekateri rojaki delajo in še precej dobro zaslužijo, toda veliko je še brezposelnih. Ti si ne morejo pomagati ter čakajo na boljše čase, ako sploh kdaj pridejo.

Dolžnost me veže, da se na tem mestu zahvalim družini Petra Skvarca v Kenmuru za gostoljubnost, ki mi jo je izkazala za časa mojega bivanja. Lepa hvala tudi Louisu Walandu in njegovemu sinu, ki sta me peljala v Goodrichevo tovarno, kjer so mi razkazali stroje in druge zanimivosti. V tovarni smo se zamudili nad tri ure, pa še nismo vsega videli. Vsak si lahko predstavljala, kako ogromna je ta tovarna. Hvala tudi mnogim drugim rojakom, ki so me vozili v avtu in razkazali lepe kraje.

V Doglestownu je imel pevski zbor iz Kenmora piknik, kjer sem slišala krasno petje. Na pikniku je bilo vsega dovolj, kar si človek poželi in zabava je bila imenitna. Udeležila sem se tudi piknika na Moharjevi farmi v Barbertonu, ki se je vršil 12. avgusta. Tisti prostor je res pripraven za izlete, ker je dosti šence. Tam je tudi plesišče, na katerem si človek lahko nabrusi pete, kakor sem si jih tudi jaz.

Anna Skvarcha.

Poročilo z obiska

Gowanda, N. Y. — Dne 7. avgusta sem se napotil v mesto Lackawana, da slišim delavskega govornika, a imel sem smolo. Ustavil sem se pri rojaku Petriču, kamor je pozneje prišel še rojak Malevič. Zapletli smo se v pogovor in ker me je to zelo zanimalo, sem se tam zadržal do poldnavnjatih zvečer.

Omenjena rojaka že dolga leta garata za Bethlehem Steel Co. (sedaj delata samo dva dni v tednu), pa sta vpraševala, kako je to, da Schwab že leta vleče milijonske plače, delavec pa ne more zaslužiti niti petsto dolarjev na leto. Odgovoril sem, da morata pač vedeti, da živita v Ameriki, kjer pet odstotkov bogatinov vlada 95 odstotkom revežev. Edina rešitev iz tega položaja je v združitvi delavcev, da bo Amerika res postala njihova last. To bi delavci lahko dosegli, ako bi izvolili socialiste v javne urade, ki bi zastopali delavske interese.

Rojaka pa sta bila huda, češ, kaj morejo storiti rdečkarji, ki so proti katoliški veri. Zavrnil sem ju, da to ni res, ker so, s črnača ne krati svojim članom verske svobode, ne pusti pa, da bi jo črni frakarji, ki služijo kapitalizmu, napadali. Če bi se ljudje ravnali po izrekih biblije, ki prepoveduje ubijanje in da tišči, kj ne dela, naj tudi ne je, bi marsikateri delavec laglje dihal. Črna gospoda vtika svoje

nosove v politiko, blagoslovlja orožje, pošilja bedake v vojne in pomaga kapitalizmu pri izkoriščanju delavcev. Kapitalizem sovyraži vse, ki ne trobijo v njegov rog in duhovščina je vedno na njegovi strani. Ona hoče, da se dolarji stekajo v njen žep, kajti \$ ji je največji bog. Ako bi Krist spet prišel na svet, bi bil lakomnost duhovnikov in oni bi ga nabrz ponovno pribili na križ.

Govorili smo tudi o diktaturah, pri slovesu pa sem jima priporočal, naj glasujeta za delavske kandidate pri prihodnjih volitvah in naj še druge pridobita za to.

V Gowandi je med Slovenci precej navdušenja za predsednika Roosevelta, "ker nam je dal pivo in delamo skoro vsi". Bolje je, da zaslužimo od pet do osem stotakov na leto, nego da bi pri volitvah oddali svoje glasove socialistom in potem zaslužili veliko več brez posebnega priganjstva. Treba je vedeti, kaj so naredili socialisti na Dunaju, ko so bili v vladi. Zgradili so mesto, ki je bilo ponos svetovnemu delavcu, dokler niso Dollfusovi tepci porušili dela, ki so ga socialisti napravili v dolgih letih. Morda bodo tisti tepci prišli k pameti, ko odslužijo svojo vojaško službo, in se pridružili socialistom in takrat obžalovali zverinsko početje.

London, največje mesto na svetu, je pred kratkim prišlo v roke delavcev, ki so že pričeli posnemati dunajske socialiste. Če ne zajame val fašizma tudi njih, bo London v par letih mesto, kateremu se ne bo moglo primerjati nobeno drugo na svetu. Tako delajo socialisti, kadar pridejo na krmilo. Kdor je čital Soresijev članek v Proletarcu, se je lahko prepričal, kako Roosevelt podira slume. Če bo šlo tako počasi, se ameriška mesta ne bodo kmalu iznebila slumov, o tem smo lahko prepričani. Je pač tako povsod, kjer se delavci ne zanimajo za svojo bodočnost.

Slovenci oziroma Slovani bi lahko imeli marsikatero mestno službo, ampak zlo je v tem, ker gledamo stvari, kakršne so danes. Plačujemo visoke davke, se pritožujemo in preklinjamo, toda na dan volitev oddamo glasove sovražnikom delavstva, ne pa prijateljem.

Naselbina, Farrell, Pa., nam je dala dober nauk. Slovani so se tam združili proti izkoriščevalcem in pri volitvah bodo postavili svoje kandidate. Tem ljudem se mora čestitati in želiti uspeha. Kaj pa Gowandčanje? Ozrite se na slovenske narode v naselbini in premisljajte.

J. Matekovich.

Američani odšli na zadržni kongres

New York. — Zastopniki Ameriške zadržne lige, v kateri je učenjenih 6000 zadrug s 550.000 člani, so te dni odpotovali na mednarodni zadržni kongres, ki se vrši v Londonu od 4. do 7. septembra. Pred kongresom bo ameriška delegacija obiskala zadržne centre na Danskem, Švedskem, Finskem in v Rusiji.

Na kongresu Mednarodne zadržne zveze bo zastopanih 70 milijonov zadrugarjev iz 43 držav.

Pomen delavskega gibanja v Ameriki

"Delavska politika", glasilo delavcev v stari domovini, piše: Zgodovina Zedinjenih držav ne pozna delavskih bojev v taki izmeri, v kakršni se vrše sedaj že vse leto. Vzrok temu pojavu so gospodarske razmere. V Zedinjenih državah so imeli, kakor v Angliji, povečini dobro konjunkturo. Obe državi sta bili dominantni na svetovnem trgu, zato nista imeli konkurence ter sta obe kot dobavitelji gospodarskega prosperali. V teh dobrih časih sta razmeroma dobro plačevali delavstvo in ga polno zaposlovali s krajšimi izjemami. Delavske organizacije v teh razmerah niso mislile na to, kam vodi neprestana eksploatacija kapitalističnega gospodarstva, marveč so s svojimi organizacijami, ki so se že kmalu osnovali, zahtevali samo ugodne delovne pogoje in čimprimernejše plače. S tem in podpiranjem članstva je bila naloga strokovnih organizacij končana.

V dobi prosperujočega kapitalizma delavske organizacije niso imele težkih bojev, danes v krizi pa postajajo delavski boji težki tudi v nekdanj gospodarsko cvetočih državah. Kapitalizem se je izpopolnil in lahko vrši svojo nalogo s stroji z večjim dobičkom kakor z delavci. Delavci so postali nepotrební tudi v Ameriki.

Zakaj je tako, se vprašujejo delavske organizacije. Zakaj? In odgovarjati morajo, da niso več člani gospodarskega sistema, ker jih ta izloča. Gospodarski sistem živi, tehnično dovršena produkcija ne rabi delavcev. In če je delavec prej tudi bil prostanski člen v splošnem gospodarstvu, je postal sedaj deloma popolnoma nepotreben. Tu je jelo delavstvo v "blagoslovljenih" deželah spoznavati, da eksistira na svetu dva tabora, tabor kapitalistov in tabor delavcev, ki se ves čas dejansko borita za dobiček dela, odkar obstoja kapitalistični gospodarski sistem.

Angleško delavstvo je to že pred leti spoznalo. Tudi v Ameriki se pojavlja to spoznanje že več let. Toda strokovne organizacije do lani tega načela niso hotele pripoznati, dočim se sedanjí boji vrše že pretežno v nijansah razrednega boja. To spoznanje velikih ameriških strokovnih organizacij, ki so se doslej nekako odtegovala sodelovanju mednarodnemu delavskemu gibanju, je ena največjih pridobitev splošnega delavskega gibanja.

Velikanska stavka v San Franciscu to potrjuje, čeprav se širijo o tem gibanju diskreditujoče vesti, češ, da so delavce nahujskali komunisti (danes je vsak komunist, ki zahteva pravico), da je stavka ustavljena, ker so zaupniki spoznali prevare, ter zahtevali razsodišče v sporu s podjetniki, toda z odločno zahtevo, da sprejmejo razsodbo tudi delodajalci.

Delavstvo s tem ni nič popustilo, marveč hoče le nuditi priliko za sporazum; če pa sporazuma ne bo, pojde ogromna borba dalje, v kateri stojita na eni strani delavski in na drugi pa podjetniški razred. Gospodarski proces s tem dokazuje amerikan-

Posledice nacijske iredole radia

Industrija radioaparator na v novo ekonomsko Berlin. — (TIS) — silne nacijske propagandiu, nad katerim ima H režim popolno kontrolo, kažejo. Javno zanimanje dioprograme, ki vsebuje večini nacijsko propagandjenjava in posledica tega va ekonomska kriza v in radioaparatorov.

Newyorška policija vdriha po slavarjih

Zupan LaGuardia odredil preiskavo in obljubil kaznovanje krivcev. V ozadju policijske brutalnosti je komisar O'Brien New York. — Kakor je bilo pričakovati, se je newyorška policija pod vodstvom generala O'Briena vrgla z veliko vneto na izdelovalcih zimskih jopičev (knitt goods workers), katerih je na stavki 4.000. V ofenzivo je stopila pri dveh tovarnah v Brooklynu.

Pred tovarno Commodore Knitting Mills, kjer je piketiralo od 500 do 800 delavcev, je policija pričela vseprek udrihati po stavkarjih ter jih poganjati s trotoarja. Večje število je bilo pretepenih in osuvarjenih ter 38 aretiranih. Slednje je pozneje policijski sodnik kaznoval, vsakega na pet dolarjev "radi nesposobnega obnašanja in žaljenjano sodišča" V ječi so presedeli eno noč.

Slično se je zgodilo tudi pred tovarno Globe Mills kompanije. Proti tej policijski brutalnosti so unije vložile protest pri županu LaGuardiu, ki ima v osebi policijskega komisarja in fašista O'Briena gada na praih svoje "progressivne" administracije. Župan je priznal, da policija res ni imel povoda za napad, odredil preiskavo in obljubil kaznovanje krivcev.

Policijskih brutalnosti v New Yorku ne bo prej konec, da LaGuardia spodi svojega fašističnega policijskega komisarja. Ta je nedavno odredil registriranje vseh unijskih voditeljev, "da bomo delali razliko med legitimni unijskimi zastopniki in agitatorji". Radi splošnega protesta, je to skemo zavrgel.

Ni pa zavrgel načrta za organiziranje izvanrednega policijskega regimenta "1200 najboljših mož". Policijski komisar organizira ta regiment proti stavkarjem, brezposelnim in radikalcem. To je sam indirektno priznal. Delavski in liberalni elementi pritiskajo na župana LaGuardio, da odsvoli svojega fašističnega policijskega komisarja.

Stavka v tovarnah za pleteno obleko je paralizirala pretežni del industrije. Vse velike tovarne, katere oblegajo stavkarji z masnim piketiranjem, so zaprte. Teh je nad 200. Stavko občutijo tudi tovarne v okoliških krajih, to je izven aredišča te industrije.

Pokrajinski delavski odbor posreduje za izravnavo spora, nima pa sreče, ker podjetniki nočejo nič slišati o unijskih zahtevah za skrajšanje delovnika na 35 ur na teden; zvišanje plače in priznanje Knitt Goods Workers unije.

TEKSTILNA UNIJA SE IZREKLA ZA DELAVSKO STRANKO

(Nadaljevanje s 1. strani.) Glavna zunanja govornika na konvenciji sta bila Norman Thomas in Mrs. Pinchot, žena pennsylvanskega governerja. Oba sta krtačila "new deal", pod katerim se morajo delavci boriti za vsako drobtinico prav tako kakor so se prej in proti prav tolikim ali pa še večjim represijam.

Pri tem se jima je pridružil tudi podpredsednik unije W. F. Kelly, ki je rekel, "da ni delodajalcem vzelo dolgo, da so spoznali, da famozna sekcija 7a ne pomeni tisto, kar pravi. Ni jih vzelo dolgo, da so prišli do zaključka, da ne bodo trpeli nobenih posledic, tudi če je ta sekcija enforsirana."

Thomas je navduševal delegate za generalno stavko in za "boj proti kapitalizmu do konca." Mrs. Pinchot je pa rekla, da "ni nobenega sluha o kaki NRA. General Johnson je šel in pričel kopiciti večje profite za Wall Street. Izdelal je tudi tehniko za zdrobitev stavk, kar je posebno dokazal v vašem slučaju (v Harrimanu, Tenn.)."

Domač drobiž

Konvencija KSKJ

Indianapolis. V ponedeljek, 20. avgusta, se je tu začela 18. redna konvencija KSKJ (Kranjsko-slovenske katoliške jednote).

Težka nesreča rojaka

Hudson, N. Y. — George Kóren, star 22 let, je zadnji petek padel z železne zgradbe na reki Hudson, kjer grade nov most in pri tem delu je bil tudi on uposlen. Med padcem je dvakrat zadel ob železno tramovje in končno je iz višine 160 čevljev priletel v reko, ki je na onem mestu sedem čevljev globoka. Koren je skušal plavati, a ni mogel, tedaj je delovodja skočil v reko in držal Korena nad vodo toliko časa, da je prišel čola na pomoč. Revež ima zlomljeno levo roko in je težko pobit na desnem kolenu, rami in vratu. Odpeljali so ga v bolnišnico. — Ponesrečenec je svoječasnó bival v Livingstonu, Ill., in bil član društva št. 96 SNPJ.

Samomor

Coverdale, Pa. — Dne 16. avgusta se je tu obesil John Bratuš, star okrog 60 let in doma od Vrhnik. Vzrok ni znan. Zapuščá družino, s katero pa ni živel že več let; nadalje zapuščá v Ameriki dva brata, enega v Illinoisu in drugega v Kanadi. Bil je član društva št. 427 SNPJ.

Smrtna nesreča

Cleveland. — Zadnje sredo se je avto, v katerem sta se peljala brata Mirko in Dominik Makovec, zaletel v telefonski drog in Dominik je bil tako težko po bit, da je v petek umrl v bolnišnici. Pokojnik je bil star 23 let in doma iz Gornjega Trguša pri Gorici na Primorskem. V Ameriki je bil osem let in tu zapuščá mater in dva brata.

Nov grob

Cleveland. — Umrl je Math Debevec, star 43 let in doma iz Opališa pri Borovnici na Notranjskem. V Ameriki je bil 24 let, in tu zapuščá dva brata. Bil je član SNPJ.

Enakopravnost prepovedana v Jugoslaviji

Cleveland. — Kakšni poročajo iz Jugoslavije, je bil clevelandski dnevnik Enakopravnost prepovedan v Jugoslaviji prve dni avgusta.

Obiski razstave

Chicago. — Čikaško razstavo in urad SNPJ so obiskali: Mary Benko, Ely, Minn.; saržent Karl Obluček (Oblak), Washington, D. C.

IZ DEŽELE KLEROFAŠIZMA

Skoraj 1200 let ječe

V času od 27. junija do 11. julija so avstrijska sodišča prisodila 94 februariskim bojovníkom 137 in pol leta ječe. Devet sodrugov sta dala Dollfus in Fey obesiti. Šest sodrugov so njuni krvniški sodniki obsodili na došprtno ječo, 1072 sodrugov je pa bilo obsojenih skupaj na 1188 in pol leta ječe.

Avstrijske oblasti priznavajo, da so sodišča končno pripravila do tega, da "pravično" sodijo. —Odgovorni za krvave obsodbe so Dollfus, Starhemberg in Schuschnig. — Schuschnig je hotel govoriti v Švici (Zurich) o "evropskem duhu", toda švicarski delavci so se temu uprli in oblast je njegov predavanje prepovedala. Bilo bi švic v posmeh.

Čikaška razstava: Slika na zidu, delo domačega mehškega umetnika, v mehškem paviljonu.

"New deal" trčil o ralnó komisij

Desna noga mora stopiti ali obratno; na te konkurenca, "eliksir" silne trgovine

Washington. — (FP) — betični župi "novoga nastala velika godla, v ostala glava NRA ali pa ne obrtne komisije — če ne bodo našli "srednje"

Godla je nastala kot posledice kapitalističnih dikcij. Duša NRA je "kompeticija. Ker se ta ni rodil, je naravno, da na" kompeticija pomeni —antiteza "poštene" in ne kompeticije, kateri NRA enforsirati s pravi

In zgodilo se je, da zasledila tri "čizlerje" n čukarskimi družbami, ki tirala pred svoj tribun niso hotele ozirati na pravilniko glede "pošten peticije —nastavljanje lističnih cen.

Te "čizlerje" družbe prišle pa pred zvezno ob mislijo, katere naloga je janje monopolov ter sku v kapitalistični trgovini ne konkurenca, ki je po klasičnih ekonomov el življenska sila kapitalizma da robustnega.

Od zvezne obrtne kom htevalo, naj odloči, če je ljanje monopolističnih NRA v skladu z anti-tr zakonom. Če komisija da je ta zakon mrtev, p njen lastni konec; če p obratno, bo s tem pa ip la tla NRA in jo zvrni cestni jarek kolikor se stavljanja monopolistič —edina točka, za katero biznis stoođstotno in vsi re koncesije je pristal la to na "new deal."

Na to kontradikcijo m trustnim zakonom in N kapitalizmom) so kritiki dalj časa. Johnson jim voril, da je mogoče naj njo pot" in napraviti tak volk sit in ovca cela. I slučajja bo vsekakor zan

Mati hvali blago oblik Janezek nosi že pol leta je užalen: "Seveda, če bi bil prej raztrgal, bi bil Janez —zdaj ko je tako dolga —je pa blago vzrok"

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Stefan je bil bolj in bolj nemiren. Ura je ena, Pluchart prav gotovo ne bo mož-beseda. Okrog pol dveh so jeli prihajati odposlanci, moral jih je sprejemati, ker je hotel paziti pri vohodu iz strahu, da ne bi družba poslala svojih običajnih vohunov. Pregledal je vsako vabilo in premočil ljudi; mnogo jih je prišlo tudi brez vabil, a le da jih je poznal, so se jim odprla vrata. Ko je bilo dve, je opazil Rasse-neurja, ki je prihajal; pred točilno mizo je mirno pokadil pipo in se pogovarjal. Ta rav-nodušni porogljivec ga je dražil tem bolj, ker so prišli nekateri samo, da bi uganjali norčije in se zabavali, tako Caharija, Mouquet in še drugi: mar jim je bila stavka, prijetno je le, da jim ni treba delati. Posedali so za mizo in zapravljali zadnja dva souja za vrček, zba-dali so se in se posmehovali tovarišem, zaved-nim ljudem, ki so zehali od dolgočasia.

Spet je minilo četrte ure. V dvorani so bili ljudje že nestrpni. Tedaj je napravil Stefan, ves obupan, odločno kretnjo. Sklenil je, da vstopi, ko je zaklicala Desirjeva vdova, ki je molela glavo ven:

— Nu, zdaj pa gre vaš gospod!
Res, bil je Pluchart. Pripeljal se je z vozom, ki ga je vlekel nadušljiv konj. Takoj je skočil na tla, karoban, čedeč, njegova oglata glava je bila prevelika za to postavo. Pod črnim povr-nikom je imel prazno obleko, kakršno nosijo boljšji delavci. Ze pet let ni imel v rokah pile, pač pa se je lepo negoval, zlasti česal se je skrb-no in bil je ponosen na svoje govorniške uspe-že; toda udje so bili drveni kakor poprej in nohti na širokih rokah, požgani od železa, mu niso več rasli. Bil je zelo delaven, služil je svoji prizadevnosti, neprestano je popotoval po deželi in širil svoje misli.

— O, nikar se ne hudujte name! je dejal, da bi prehitel vsa vprašanja in vse očitke. Vče-raj jutraj seja v Preully-u, sinoči zborovanje v Valenciay-u. Danes kosilo v Marchiennesu s Sauvagnatom. . . Na koncu koncev sem dobil voz. Izčrpan sem, saj slišite moj glas. Toda nič zato, govoril bom kljub temu.

Bil je na pragu "Pri dobrovoljčku", ko se je domislil:

— Presneto nazaj, izkaznice sem pa pozabil! Ta je pa lepa!

Vrnil se je k vozu, ki ga je bil kočijaž že za-peljal v kolnico, ter vzel iz kovčega skrinjico iz črnega lesa in jo odnesel s seboj pod pazdu-ho.

Stefan je žarel in stopal za njim, medtem ko se mu Rasseneur, osupel, ni upal seči v roko. A Pluchart mu jo je že stisnil in omenil pismo le z bežnimi besedami: Smešno! Čemu naj bi se ne vršilo zborovanje? Zmerom, kadar je le mogoče, naj bi bili sestanki. Vdova Desirje-va mu je ponudila, naj se pokrepča, a on je odklonil. Ni treba! On govori, ne da bi pil. Samo mudi se mu, kajti drevi mora biti že v Joiselle-u, kjer se hoče sestati z Legoujeux-jem. Vsi so potem vstopili naravnost v plesno dvorano. Maheu in Levaque, ki sta se bila zakasnila, sta šla za gospodo. Nato so zakle-nili vrata, da bodo sami; ob to so se še glasneje spoddikali porogljivci, zlasti Caharija, ki je zaklicel Mouquetju, da jih bodo menda tu no-tri vse sparili.

Kakih sto rudarjev je sedelo na klopih in čakalo v tem zaprtem zraku, v dvorani, kjer so se še izza zadnjega plesa dvigale gorke vonjave s podnic. Sepet je šel od ust do ust, glave so se obračale, medtem ko so ti, ki so bili pravkar prišli, sedali na prazna mesta. Gledali so gospoda iz Lille-a, čigar črni povr-nik je vzbujal iznenadenja in spotiko.

Takoj je bil na Stefanov predlog izbran od-bor. Klicali je imena, drugi pa so glasovali za-

nje z dviganjem rok. Pluchart je bil izvoljen za predsednika, za prisednika pa Maheu in Stefan sam. Stoli so se jeli premikati, odbor je zasedel svoja mesta in za trenutek so se ljudje ozrli po predsedniku, ki je bil izginil za mizo, kamor je odložil skrinjico, katere poprej ni izpustil iz rok. Ko se je spet prikazal, je lahko potrkal s pestjo, naj ga poslušajo; po-tem je začel z zamolklim glasom:

— Državljeni . . .

Mala vrata so se odprla, moral se je preki-niti. Bila je vdova Desirjeva, ki je prišla skozi kuhinjo in prinesla na pladnju šest vrčkov.

— Ne dajte se motiti, je mrmrala. Če člo-vek govori, je žejen.

Maheu ji je vzel kozarce iz rok in Pluchart je mogel nadaljevati. Dejal je, da ga je zelo ganil lepi sprejem, ki so mu ga priredili mont-soujski delavci, oprostil se je zavoljo zakasnitve ter omenil svojo utrujenost in bolno grlo. Na-to je dal besedo Rasseneurju, ki je prošil za-njo.

Ze se je Rasseneur postavil kraj mize poleg čaš. Obrnjen stol mu je služil za govorniško tribuno. Zdel se je zelo razburjen; ko se je odkaljšal, je povzdignil glas:

— Tovariši . . .

Na rudniške delavce je vplival z lahkot-nostjo besede, z dobrodušnostjo, s katero je mogel govoriti po cele ure, ne da bi se kedaj utrudil. Nikoli ni tvegaj niti kretnje, ampak stal je mirno in se smehljaj, jih zamamljal in uspaval, dokler niso vsi zakričali: Da, da, tako je, prav govoriš! Danes pa je takoj, ko je iz-pregovoril, začutil neko tiho opozicijo. Zato je oprezno nadaljeval. Razpravljaj je le o nadalje-vanju stavke in čakal, da mu bodo zaploskali, preden bo pričel napadati Internacionalo. Zares, zaradi časti se niso vdali zahtevam rud-niške družbe; toda kolikšna stiska, kakšna strašna usoda jih čaka, če bodo morali še dolgo časa vztrajati! A ne da bi se izjavil za to, naj se vda, jim je jermal pogum, jim prika-zoval kolonije, ki umirajo od gladu, in jih vpra-ševal, kakšne pomoči se nadejajo pripadniki odpora. Trije ali štirje prijatelji so mu sku-šali pritrjevati, a zaradi tega je bil še bolj opa-zen hladni molk večine, vse hujša nezadovolj-nost, s katero so bile sprejete te besede. Ta-krat pa, ko je obupal, da jih bo spet pridobil, se je razjezil in jim prerokoval nesrečo, če se bodo dali zavajati podpihovanju, ki prihaja iz tujine. Dve tretjini sta se dvignili, se razbu-rili in mu hoteli preprečiti nadaljnji govor, ker jih je žalil s tem, da je ravnal z njimj kakor z otroki, ki ne vedo, kaj delajo. On pa je pil v požirkih pivo ter kljub trušču govoril in divje kričal, da se še ni rodil tisti ptič, ki bi mu preprečil, da ne bi storil, kar je dolžan sto-riti.

Pluchart je stal. Ker ni imel zvonce, je tol-kel s pestjo po mizi in ponavljal z zamolklim glasom:

— Državljeni! . . . Državljeni!

Naposled so se zborovalci nekoliko umirili in so sklenili, da odvezmo Rasseneurju besedo. Odposlanci, ki so zastopali rudnike na sestanku z ravnateljem, so vodili ostale, vsi razkače-ni zaradi gladu in prepojeni z novimi mislimi. Ta sklep je bil pripravljen že vnaprej.

— Mar je tebi! Ti ne strdaš! je rjovel Le-vaque in s pestjo grozil Rasseneurju.

Da bi ga pomiril, se je Stefan nagnil za pred-sednikovim hrbtom k Maheuju, ki je bil rdeč in raztogoten zaradi tega zahrbtnega izpada.

— Državljeni, je dejal Pluchart, dovolite mi, da izpregovorim.

(Dalje prihodnjik.)

jela to spoznanje in ni ji prišlo na um, da bi se upirala čuvstvu, ki je poglano v njenem srcu tako globoke korenine.

Kaj naj bi tudi storila? Z gradu ni mogla, zdravnika od-sloviti takisto ne. Zaradi občut-ljivega zdravja svojih dveh hčerk se je bila preselila na de-želo in se tam ni dolgočasila, preden se je seznanila s Pier-rom. Zdaj jo je pa obšlo spozna-nje, da ne bi več vzdržala na gradu, če bi Pierre opustil svoje obiske. Tudi se je zavedala, da je še mlada in da kopri po lju-bezni . . .

Nekega neprijaznega novem-brakega večera se je zgodilo. Bila sta sama v njenem malem salonu. Pierre se je hotel po-sloviti, tedaj sta pa padla drug drugemu v objem; kako je prav za prav prišlo, pozneje niti sama nista znala povedati.

Vprašanje plačila je postalo pereče nekaj dni po prvem janua-ruju, v času, ko zdravniki navad-no razpošiljajo svoje račune.

Takrat sta bila Pierre in Ma-rija-Tereza že šest tednov za-ljubljen par. Globoko občutene srece, ki sta jo uživala drug ob drugem, ni skalila niti senca ne-soglasja. Obema se je zdelo, da dotlej sploh še nista živela. Nju-no srece je kalilo samo to, da so ure, ko sta smela biti skupaj, ta-ko hitro minevale, in da sta mo-rala neprestano paziti, da ne iz-dasta svoje ljubezni.

"Ljubi otrok," je rekla neke-ga dne teta Florence svoji neča-kinji, "mladi mož nam še zme-raj ni postal račun. Vem, da tega iz takta ne stori, toda vzlic temu morava misliti na to, da ga plačava. Prosila si ga, naj hodi še zmeraj k otrokoma, če-prav sta že popolnoma ozdrave-la. Seveda si prav storila, saj tudi meni časih ni dobro, toda zastoj mi pa le ne smeja je-mati dragocenega časa."

"Tudi jaz sem že na to misli-la," je odgovorila mlada žena in se zagledala v svoje roke. "Res je, čim prej mu moram plačati, kar . . . kar sem mu dolžna . . ."

"Tem bolj, ker je revež. Go-tovo si tudi ti že opazila, kako ponošene obleke ima. Mogoče ni bilo prav, da sva ga kakor pri-jatelja sprejeli v hišo—taka reč stvar še bolj zaplete—zato se morda ne upa . . . Ze jutri bom z njim govorila."

"Zelo hvaležna ti bom," je po-časj rekla Marija-Tereza, "če urediš to stvar . . ."

"Ne, Marija-Tereza, kar mi je danes rekla svoja teta, pa res ne gre! Ali ne čutiš, da je žal-jivo zame? Pa vendar tudi ti tako ne misliš? Od tebe naj vzamem denar! Da me plačaš kakor tujca! Ali me mar ne ljubiš? Kaj pa misliš, kdo sem? Ko sem srečen, da smem paziti na tvoja otroka . . ."

"Prosim te, Pierre, bodi ven-dar pameten! Saj je to čisto prirodno in samo po sebi razum-ljivo! Poklicala sem te kot zdravnika, žrtvoval si svoj čas mojima otrokoma—zato bi hote-la to stvar tako urediti, kakor se običajno uredi . . ."

Ko je ostala sama, je Marija-Tereza obupno iskala, kako naj to stvar uredi. Se nikoli ni vi-dela svojega dragega tako uža-ljenega in ogorčenega. Vedela je, da ji brez Pierreove ljubezni ni več življenja, prav tako pa tudi njeni hčerki potrebujeja skrbne nege požrtvovalnega zdravnika. Ni imel prav! Prvič danes je bila skoraj jezna nanj. Grenka misel jo je prešinila: ali mu mar isto pomeni kakor vaški kmetje, ki ga plačajo v biagu?

Zdajci je planila pokoncu: na-šla je!

Pierre je imel za seboj mrzlič-no neprespano noč, ko je drugo jutro kakor po navadi prišel na grad, da preišče otroka. V sa-lonu ga je sprejela teta Flo-rence:

"Ljubi prijatelj," mu je rek-la, "vse vem. Marija-Tereza mi je povedala . . . Da, vse . . . Nu, saj ni treba, da bi bili v zadre-gi . . . Njenega denarja ne ma-rate? Razumem. Ona vas noče pustiti? Tudi razumem. A po-tem je pač najenostavnejše, da se oženite z njo—in stvar bo v redu. Po njenem naročilu govo-rim . . ."

Pierre se je moral prijeti za stol.

"Da se z njo oženim? Ali me res mara? Vzeti me hoče? . . . " "Stopite k njej. Čaka vas."

Čikaška razstava: Svatba v belgijskem paviljonu

Pierre si tega ni dal dvakrat reči.

"Kako premeteno je prav za prav to," je premišljala teta z drobnim usmevom. "Plačila ne mara, ker je zaljubljen v mojo nečakinjo. Toda čisto prirodno se mu zdi, da se z njo oženi in da deli z njo vse njeno premoženje . . . Pri vsem tem je pa res iskren . . . Kako čudovito modra so pravila sodobnega družabnega življenja!"

Otroške

"Pomisli, mama, p-vih so pa kar štirje umrli!" "Kaj ti ne pride trok! Gotovo si nap-mel."

"Ne, mama, saj je sano: 'Naša srčno lju-na, sestra, mati in tet'

Misli o zakon

Marsikateremu zak-kon obremenitev nje-stosti—po tem takim-mači prijatelj razbre-

Samec je mož, ki i-manjka žene.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Pro-števje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni sar-Prosveto stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno-mino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, s-šteje k naročninu. Torej sedaj ni vrzoka, reči, da je list pred S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsak-lado, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrn. države in Kanado	\$6.00	Za Ciceo in Chicago	1 tednik in
1 tednik in	4.80	1 tednik in	
2 tednika in	3.60	2 tednika in	
3 tednika in	2.40	3 tednike in	
4 tednike in	1.20	4 tednike in	
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	
		Za Evropo je	\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha bit ali če se preseli proč od družine in bo sahteval sam svoj list moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem dopi-vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravni datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago,

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$

1) Ime Čl. družite

Naslov Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od siledih družine: Čl. družite

2) Čl. družite

3) Čl. družite

4) Čl. družite

5) Čl. družite

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČI S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vaa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijako dela prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTE

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4994

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne pošiljke

Zdravnikov račun

Napisal Frederic Boutet

Kmalu potem ko se je naselil v vasi, je dobil zdravnik Pierre Girard nekega dne, ravno ko se je vrnil z obiska pri bolnikih, obvestilo, da so grajski poslali ponj. Kazalo mu tedaj ni drugega, kakor da se spet odpelje. Hitel je tem bolj, ker so ga danes prvič poklicali v grad in je upal, da bo našel tam petičnejše paciente od siromašnih kočarjev, ki so mu po večini plačevali z živ-vežem.

Pravili so mu, da živi na gra-du bogata mlada vdova z dvema majhnima hčerkama in starejšo sorodnico. Mladega zdravnika je že dolgo mikalo, da bi tudi od znotraj videl grad, ki se je okoli njega že tolikokrat vozil s svo-jim malim avtom.

Sluga je odvedel Pierra, v okusno opremljen salon. S stro-kovnjaškimi očmi je mladi zdravnik občudoval starinsko pohištvo in dragocene slike. Nad vsem je pa plaval čudno zape-ljiv parfum . . .

V sobo je stopila lepa mlada žena, visoka in vitka ko jelka. Njen fini podolgovati obraz je bil komaj zaznaven našminkan. Gosti plavi lasje so ji v velikih kodrih valovili nad čelom.

"Hvala vam, gospod doktor, da ste tako hitro prišli," je za-čela, ko se je Pierre predstavil. "V hudih skrbeh sem. Moja starejša hčerka ima vročino. Ali je ne bi preiskali?"

Pierre je ugotovil, da je mala obolela za škriaticino, nato je pa spet sedel v avto in se odpeljal. Skoraj avtomatski je šofiral. Vsega ga je prevzelo neko ču-stvo, ki ga še ni poznal. Zdelo se mu je, kakor bi se bilo nje-govo življenje iznenada s teme-lja izpremenilo, njegovo pusto in žalostno življenje, ki si ga je za-man skušal olepšati. Nepresta-nu mu je zvenel v ušesih glas mlade žene, neprestano je videl pred seboj njen obraz, skladnost njene postave in njenih gibov . . .

Tudi na gradu so dobili o njem ugoden vtis. Celo teta Florence, šestdesetletna devica, ki je svoji nečakinji vodila gos-podinjstvo, pametna stara da-ma, je bila polna hvale o mla-dem zdravniku.

Vsak dan je Pierre prihajal k bolnemu otroku, in ko je bil te-den okoli, je bil smrtno zaljub-ljen v lepo grajsko gospo. Ra-zen ur, ki jih je smel prebiti z njo, ni bilo zanj več življenja. Nanjo je mislil, kadar je podil svoj avto po prašnih cestah in kadar je hodil obiskovat bolnike v nizkih kočah. Z mladostno navdušenostjo prve velike lju-

bezni je izgovarjal sam pri sebi ime Marije-Tereze. In v sanjah se ji je z najstrastnejšimi besedami izpovedoval ljubezni, ki se je vpričo nje ni upal niti namigniti . . .

Kmalu je vzklija med njima neka domačnost. Iz zdravnika kaj rad nastane prijatelj. In ni bilo dolgo, ko sta začela Pierre in Marija-Tereza drug drugemu pripovedovati o svojem življe-nju. On ji je govoril o svojih otroških letih, o svoji materi, svojih študijah in o upanju, da postane nekoč velik in slaven zdravnik—sanje, ki se jim je moral odpovedati, ko je kmalu po njegovi promociji propadlo očetovo podjetje.

Tako se je ves izpovedal tej očarljivi mladi ženi, ki je v nje-ni družbi od dne do dne bolj spo-znaval, kaj je ljubezen. In ona je s čedalje večjim zanimanjem prisluškovala njegovim besedam in mu vračala zaupanje z zaupa-njem. Povedala mu je, da je že štiri leta vdova po možu, ki je bil mnogo starejši od nje in se je brigal samo za svoje kupčije, njo pa zanemarjal.

Globoka je bila njuna medse-bojna simpatija, toliko večja, ker ju je družila še skupna lju-bezen za glasbo . . . In prišel je dan, ko se je Ma-rija-Tereza zavedala, da ljubi Pierra Girarda. Mirno je spre-